

Sevim Ak Hikâyelerinin Okunabilirlik Açısından Değerlendirilmesi

Bektaş Akbaş¹, Erol Aksoy²

Özet

Okuma, insan hayatının her aşamasında kullanılan temel bir beceridir. Kitap okuma alışkanlığının edinilmesinde öncül olarak kitapların temel bir işlevi vardır. Çocukların bu beceriyi öğrenmelerinde kitabın içerik uygunluğu da önemlidir. Çocuğa görelilik ilkesinden yola çıkarak yaş düzeyinin belirlenmesinde okunabilirlik düzeyinin hesaplanması faydalı görülmektedir. Bu çalışmada, Sevim Ak'ın Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâye kitapları Smog ve Fry okunabilirlik formülleri kullanılarak okunabilirlik düzeyi açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Doküman incelemesi ile betimsel yöntemle dayalı yapılan bu çalışmada araştırmacıyla birlikte bir alan uzmanı Sevim Ak'ın yazdığı hikâyeleri analiz etmiştir. Bu kapsamda araştırmacı ve alan uzmanı öncelikle hikâyelerde yer alan hece, sözcük ve cümle sayılarını tespit etmiştir. Elde edilen verilerin analizinde nitel araştırma veri analizi yöntemlerinden içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Smog ve Fry okunabilirlik formüllerinin analizi sonucuna göre ortalama cümle, sözcük ve hece verileri açısından hikâye kitaplarının metin düzeyi saptanmıştır. Çalışmalardan elde edilen veriler ışığında kitapların denk geldiği yaş seviyeleri de belirlenmiştir. Hikâye kitaplarının eğitim düzeyi olarak ikinci çocukluk evresine hitap ettiği görülmektedir. Ayrıca metin düzeyinin kolay ve çok kolay olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Sevim Ak
Okunabilirlik
Okuma

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi

16 Nisan 2024

Kabul Tarihi

30 Mayıs 2024

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Determination of Controversial Concepts Related to Topics and Learning Outcomes in the 7th Grade Social Studies Textbook

Abstract

Reading is a basic skill used at every stage of human life. Books have a basic function as a precursor to acquiring the habit of reading books. The suitability of the content of the book is also important for children to learn this skill. Calculating the readability level is considered useful in determining the age level based on the principle of relativity to the child. In this study, Sevim Ak's story books Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler and Uçurtmam Bulut Şimdi were comparatively analyzed in terms of readability level using Smog and Fry readability formulas. In this study, which was based on the descriptive method with document analysis, the researcher and a field expert analyzed the stories written by Sevim Ak. In this context, the researcher and the field expert first determined the number of syllables, words and sentences in the stories. Content analysis technique, one of the qualitative research data analysis methods, was used to analyze the data obtained. According to the results of the analysis of Smog and Fry readability formulas, the text level of the story books was determined in terms of average sentence, word and syllable data. In the light of the data obtained from the studies, the age levels that the books correspond to were also determined. It seems that story books appeal to the second childhood stage in terms of education level. In addition, it was determined that the text level was easy and very easy.

Keywords

Sevim Ak
Readability
Reading

Article Info

Received

April 16, 2024

Accepted

May 30, 2024

Article Type

Research Paper

Atıf: Akbaş, B. & Aksoy, E. (2024). Sevim Ak hikayelerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Nizip Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 62-73.

¹ Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, MEB, akbasbektas@gmail.com, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-7631-547X>

² Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi, erol@erciyes.edu.tr, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0003-2553-4052>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Reading is one of the most important skills that a person must acquire regarding language in his life. The ability to structure a language at the pragmatic level and use it independently depends on increasing awareness of that language. In language teaching, where comprehension and expression skills are interconnected, the individual's ability to communicate and explain his needs depends on the development of his vocabulary. It is thought that the relationship established by vocabulary at active and passive levels is effective in increasing the quality of life of the individual's capacity to learn and use what he has learned. In this sense, reading can be seen as a center where receptive language skills are revealed and transformation into expressive skills is achieved. In addition, reading skill is not an individual's innate ability, language acquisition is innate, but is related to the level of skill acquired later through education. Word, sentence and syllable knowledge, which is the basis of reading skill, enables the structuring of reading. Additionally, this basic grammatical level makes it possible to determine the readability level. The numerical data revealed by the existing grammatical groups above give the interpretation of the compatibility between the text and age level of readability.

Although there are various definitions on the concept of readability, a general definition of this concept can be reached as revealing the quantitative features of how the text is perceived. We see that the concept is interpreted as the process of making sense of the text. Readability is a common point of existing studies, which involves obtaining statistical data about the text based on quantitative data and checking whether they match the appropriate age level. In this context, it can be concluded how the text discussed affects the attitude towards reading and whether the current age level's attitude towards the book matches the calculated data. Since readability affects language development, it also provides implicit learning of sentence constructions, words and syllable formations, in short, the formation of awareness of the current language and the internalization of grammar. We see that the first formulations developed on readability were adapted to the language in which they were developed. The person who came to the fore with this study in the field of Türkiye was Ateşman (1997). Ateşman developed a formula by adapting the Flesch formula to Turkish and paved the way for the readability scale of texts. This widely used formula enabled written materials to be criticized and their age appropriateness taken into consideration. The texts that constitute the material of this study are the story books titled Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler and Uçurtmam Bulut Şimdi, written by Sevim Ak. The data obtained as a result of comparative analysis of Smog and Fry readability formulas provides information about both the ease, difficulty and education level of the text. It reveals the importance of the study because reading difficulty is also a determinant of attitude towards the text.

Method

This section provides information about the study design, research objects, data collection and analysis. It is a qualitative study conducted with the document analysis method based on a descriptive model. In the study, the Smog and Fry readability formula of the stories Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf and Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler and Uçurtmam Bulut Şimdi, written by Sevim Ak, was applied. The works discussed in the form of comparative analysis were first formulated separately, and then the status of the text was analysed according to the level of education. In the Smog formula, about the educational level of books; In the Fry formula, information was obtained about the easy difficulty of the books. In the analysis of the two formulas, the ease and difficulty of the works were compared according to the education level.

Results and Discussion

As a result of the comparative analysis of the books discussed by Sevim Ak, it is seen that Smog and Fry readability formulas give equivalent results. By multiplying the variables considered in the smog formula, results were obtained with a different method compared to other formulas. Approximate education level was determined from the number of multisyllabic words according to the table. In the Fry formula, random sections were taken from the texts and the average of the number of sentences and syllables was taken. The data adapted to the Fry chart also tried to determine the ease and difficulty level of the text. In general, it has been understood that the works are at an easy or very easy level, and their education level is equivalent to the 5th grade (10 years old) and above. At the equivalence level, the books coincide with the second stage of primary education. In the development and dissemination of reading culture, readability's contribution to children's fluent reading is as important as comprehensibility. The results obtained from existing books ensure that the content is kept alive. It can be said that children in the current age range will read the texts without getting bored, as the easy and very easy texts included in the research will facilitate efficient reading for children. When the education level, which is higher than +1.5 in the Smog formula, is lowered to the normal level, it is possible that the easy and very easy levels in the Fry formula may change, as this will reduce the readability of the texts. In this context, multiple readability results of the quantitative data of books can be obtained with different formulations and comprehensive data about the

books can be obtained by averaging the results. The consistency of the results obtained according to the Smog and Fry formula is important in terms of the ease of the books and their suitability for the education level. In addition, based on the results of the examination of the books, it is understood that they contribute to the development of reading skills. Ultimately, in this study where quantitative features are examined, more detailed data will be obtained with qualitative results.

GİRİŞ

İnsanoğlunun geçmişten günümüze entelektüel birikiminin muhafaza edilmesi yazı vasıtasıyla olmuştur. Bilgi birikiminin gelecek nesiller için korunması ve kullanılması yanında içerik olarak anlaşılabilirliği de önemlidir. Temel dil becerilerinin aktif bir şekilde kullanımı anlama kapasitesinin gelişmesine bağlıdır. Anlama becerilerinden biri olan okuma becerisi, dil öğretiminde elzem bir kazanım olduğu gibi okunabilirliğe de doğrudan etki etmektedir (Göçer, 2018). Okunabilirliği zor olan bir metin ile okunabilirliği kolay olan bir metin okuma edimi için aynı seviyede değildir. Anlaşılmayan bir metin okunamaz. Okunabilirlik okuma hakkında anlaşılabilirliği de sunduğu için okuma üzerinde doğrudan etkilidir. Metin zor ise bireyi okumadan uzaklaştırır. Kolay ise okuma alışkanlığının devamını sağlar.

Okunabilirlik kavramı üzerine çeşitli tanımlamalara geçmeden önce okunabilirlik kavramı bir metnin sayısal veriler sonucunda kitaba dair elde edilen istatistiktir şeklinde tanımlanabilir. Sayısal veriler kitabın zor kolaylığını verirken kitap hakkında ön bilgilenmeyi de sağlamaktadır. Ateşman'a (1997) göre bu kavram metinlerin okuyucu tarafından nasıl algılandığı ile alakalıdır. Metinlerin farklı niceliksel özellikleri bu bağlamda işleme alınmaktadır. Ateşman (1997) tarafından yapılan tanımlama kapsayıcılığı açısından okunabilirlikle ilgili esas alınan bir tanımlamadır. Onun geliştirdiği formülasyon sistemi de Türkçe için en uygun istatistiki sonuçları vermektedir. Alan yazında okunabilirlikle ilgili çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Bu tanımlamalar da hem biçimsel hem de içeriksel bakış açıları görmek mümkündür.

Chall (1998), bireyin anlama kapasitesinde dilin anlaşılabilirliği üzerine yoğunlaşmıştır. Klear, okunabilirlik kavramını metnin okur tarafından algılanabilirliğiyle ilişkilendirmiştir ve metnin kabulünü ise zihinsel durumlarla ifade etmiştir (Çetinkaya, 2010). Çetinkaya (2010) ise okunabilirlik kavramını okuma anlama olarak yorumlamıştır. Hargis vd. (2004), metni biçimsel olarak okuma kolaylığı şeklinde açıklamıştır. Tekşan ve Çinpolat (2020) okuma kavramı üzerinden okunabilirliği ele alarak okumayı zihinsel düzeyde metni anlamlandırma süreci şeklinde ifade etmişlerdir.

Metnin anlaşılmasını sağlayan harf sistemi yazının biçimsel özelliğini belirtmektedir. Okunabilirlik, biçimsel özelliklerin temel alındığı bir araştırma sistemi olduğundan hece, sözcük ve cümle durumları devreye girmektedir. Belirtilen küçük yapıdan büyük yapıya doğru hiyerarşik düzlem yazının biçimsel özelliğini vermektedir. Öyle ki yazının biçimsel özelliği; metnin içeriği ve anlama-kavramanın kolaylığını sağlamaktadır (Aslan, 2008). Yazının biçimsel özelliğinin yanı sıra okunabilirliğin mihenk noktasında anlam arayışının olduğu görülmektedir. Çocuklar için okuma kolaylığının zihinsel süreçle beraber ele alınması yanında yaş düzeylerine uygun kitapların seçilmesi okuma becerisine doğrudan etki etmektedir. Bu da dil öğretimindeki okuma becerisinin kalıcı olması ve devamında mühim bir noktaya tekabül etmektedir. Öyle ki, okunabilirlik açısından metnin zor olması, okumaya karşı olan ilginin azalmasına sebebiyet vermekte ve metinlere olan ilginin azalmasına neden olmaktadır (Çetin vd., 2011).

Okunabilirlik hesaplamasında temel veriler; hece, kelime ve cümle uzunluklarıdır. Türkçede vokal (sesli) grubun bir heceye oluşturulmasından kaynaklı elde edilen hece sayıları uzunluğu vermektedir. En küçük anlamlı birimler ise kelimeleri oluşturmaktadır. Yargı belirten isim ve fiil grupları ise cümleye karşılık gelmektedir (Ergin, 2013). Okunabilirlik çalışmalarında ele alınan bu sayısal veriler formüllere uygulanarak elde edilen sonuçlar aralığında metin hakkında bilgi edinilmektedir. Bilgilerin yorumlanmasıyla da kitap hakkında yaş düzeyi, eğitim seviyesine uygun olup olmadığı yorumları yapılabilmektedir. Okunabilirlik, kavramların salt anlam düzeyinde kalmayıp metinlerin gizil anlamda öğrencilere etki eden bir yapısı bulunduğunun altını çizmekte fayda vardır (Karatay vd., 2013). Ayrıca Baş ve İnan Yıldız'ın (2015) ifadesinde olduğu gibi bu gizil keşif; akademik düzey dışında edebi doygunluk yaşama, yaratıcı düşünme, hayal edebilme yetilerini kullanabilmeyi geliştirmektedir. Örtük öğrenmenin yolunu açan bu yapı metnin arka plandaki atmosferin de sezilebilmesini sağlar.

Çocukların dil gelişimine direkt etki eden okunabilirlik, metnin anlama düzeyini de olumlu yönde etkiler. Bu etki, anlama düzeyinin okunabilirlikle olan ilişkisini doğrudan açıklamakla beraber içeriğin istatistiksel durumunu da yansıtmaktadır (Bağcı & Ünal, 2013). Yaş düzeyinin belirlendiği metinlerdeki biçimsel yapı, okuma tutumunu ve okunabilirliğin eğilimini elde edilen verilerle ortaya koymaktadır. Ayrıca çocukların edebi dünyalarının gelişip zenginleşmesinde ve onların geleceğine yön verebilecek eserlerin icrasında okunabilirliğin önemine dikkat çekilebilmektedir. Okunabilirlik aynı zamanda kitap seçimi noktasında bilinçli bir okur kitlesinin ortaya çıkmasını da sağlayacaktır.

Okunabilirlikle ilgili ilk çalışmalar 1920'li yıllarda ABD'de ortaya çıkmıştır. Sanayileşmenin getirdiği atmosfer içinde zorunlu eğitimin ve endüstrinin dayattığı sosyal statü, okuyucu sayısında meydana gelen artış, metinlerin

çeşitlenmesi ve çoğalması gibi etkenler okunabilirliğin bilimsel yolunu açmıştır (Zakaluk & Samuels, 1996). İhtiyacın karşılanmasına binaen, metinleri ve okuyucuları eşleştirmek adına geliştirilen ilk formül, Lively ve Pressley'in (1923) katkıları sayesinde olmuştur. Thorndike (1921) tarafından yapılan ölçekte ise sözcük frekansı listesine dayanan bir teknik geliştirilmiştir. Ayrıca bu teknik, metnin kolaylığını ve zorluğunu sözcük kapasitesinden yola çıkarak hesaplama yapmaktadır. Akabinde, Vogel ve Washburne (1928) ise işlevsel bir okunabilirlik için tutarlı kılavuzlar geliştirmişlerdir.

Dünyada gelişen okunabilirlik çalışmalarının akademik seyri, Türkiye özeline indirildiğinde sonradan dikkate alınan bir araştırma alanı olarak kabul görmüştür. Bu konuya ilişkin ilk çalışma Ateşman (1997) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ateşman, Türkçe metinler için okunabilirlik ölçeğini formüle etmiş ve Flesch okunabilirlik formülünün Türkçe yapısına en uygun olduğunu belirtmiştir (Çoban, 2014). Ateşman (1997) formülünde ortalama cümle ve ortalama sözcük uzunluğu değişkenler olarak kullanılmıştır. Ayrıca Ateşman (1997), okunabilirliği dil bilimsel açıdan ele alarak Türkçeye uyarlanan bir formülün mimarı olmuştur. Sonraki yıllarda okunabilirlik üzerine çalışmalara yerli alan yazında ciddi bir eğilim olduğu görülmektedir. Temur'un (2003) belirttiği gibi hazırlanan metinlerin (bilgilendirici, hikâye ve şiir) seçilmesinde, kolaydan zora doğru bir seviye belirlenmesi okunabilirlik adeta zorunlu hale gelmiştir.

Metnin hedef kitlesinin baz alındığı çalışmalarda (Karatay vd., 2013; Bora, 2019; Özçetin & Karakuş, 2020) tercihler kadar okunabilirliğin etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca okunabilirliğin değerlendirilmesinde çeşitli etkenlere dikkat çekildiğini belirtmek gerekir. Bu etken, metinlerin yapısal incelenmesi anlamına gelen okunabilirlik boyutu yanında metnin anlaşılabilirlik yönüyle de ele alınması gerektiğidir. Alan yazında, araştırmacılar tarafından sıklıkla vurgulanan anlaşılabilirlik etkeni okuyucu tarafından dikkate alınması gereken bir husustur. Okuyucu anlamayacağı bir metin karşısında okuma gücünü çekecektir. Anlaşılabilirlikten sonra metnin dil bilimsel durumu da dikkate alınmaktadır. Dil bilimsel yönden sorunlu olan metinlerin okunabilirliği, zor metin seviyesinde ivme gösterecektir. Metin ve kitap seçimindeki bu kritik noktalar, alan yazında okunabilirlik üzerine çokça çalışma yapılmasına vesile olduğu muhakkaktır. Ancak okunabilirlik adına üretilen formüllerin yabancı literatürden Türkçeye uyarlanmasının kesin sonuç vermekten uzak olduğunu belirtmekte yarar vardır (Sönmez, 2003; Bezirci & Yılmaz, 2010; Çetinkaya, 2010).

Farklı formülasyonların ders kitaplarına ve edebi kitaplara uygulanması sonucunda metinlerin okunabilirlik endeksleri ile ilgili çalışmalar (Kaya, 1998; Temur, 2002; Temizkan, 2003; Tekbıyık, 2006; Çiftçi vd., 2007) yapılmıştır. Bunun yanında roman ve hikâye türünde de (Temizyürek, 2010; Çeçen & Aydemir, 2011) araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Okunabilirliği tenkit düzeyinde ele alan eserler de (Temur, 2003; Budak, 2005) kaleme alınmıştır. Ayrıca Karaca'nın (2017) çalışmasında öğrencilerin yazılı materyallerinden okunabilirlik düzeyi ölçülmüştür. Günümüzün üretken yazarlarından olan Sevim Ak eserleri çocuk edebiyatına renk katmaktadır. Yazdığı birçok eserde çocuk dünyasını ve çocuk gerçeğini ele alan yazarın eserleri hakkında çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda (Özlem, 2006; Çiğdem, 2015; Özdemir, 2008; Güneş, 2020) kitapların nitelikleri üzerinde durulmuştur. Kaplan ve Dağı (2018) çalışmasında yazarın eserini değerler eğitimi üzerinden incelemiştir. Çalışmalar dikkate alındığında, Sevim Ak kitaplarının okunabilirlik üzerine bir araştırmaya tabi tutulmadığı görülmektedir. Alan yazındaki bu eksikliği gidermek adına bu çalışma oluşturulmuştur.

Sevim Ak'a ait eserlerin okunabilirlik açısından incelenmesi, bu kitabı temin etmek isteyenler için bir rehber olacaktır. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin yazara ait kitap seçiminde bir farkındalık oluşacaktır. Çocukların yaş düzeyleri düşünüldüğünde her kitabın okutulmayacağı hem içerik açısından hem de metnin uygunluğu açısından önemlidir. Kitap seçiminde okunabilirlik içerik kadar önemli olduğundan okul yaşı çocuklarına öğretmen rehberliğinde önerilebilecek kitaplara dikkat edilmesi gerekir. Sevim Ak eserlerinin incelendiği bu çalışmada eserlerin tavsiye edilebilecek yaş düzeyi de eserin temininde belirleyici olacaktır. Alan yazın dikkate alındığında yerel içerikler açısından en çok Ateşman'ın (1997) okunabilirlik formülünün uygulandığı görülmektedir. Bu çalışmada ise yazar Sevim Ak'ın Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi adlı hikâye kitapları Smog ve Fry okunabilirlik formülleri karşılaştırmalı analiz edilmiştir.

Okunabilirlikte amaç; okul çağından itibaren okuma becerisine sahip bireylerin okuma gücünü ele almaktır. Ölçek, metnin yapısal düzeyinin ve dil özelliklerinin yanında anlaşılabilirliğinin de elde edilen verilerle sağlanmasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacı, Sevim Ak tarafından yazılan hikâye kitaplarının hangi yaş seviyesine hitap ettiğini tespit etmektir. Ebeveynlere ve öğretmenlere referans olmasını sağlamaktır. Çocuklar için bu kitapların önerilmesi durumunda elde edilen verilerin dikkate alınmasını sağlamaktır. Çalışmanın ana nüvesini, Sevim Ak tarafından kaleme alınan Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâyeleri oluşturmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

- 1) Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâye kitaplarının yaklaşık eğitim düzeyi nedir?
- 2) Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâye kitaplarının metin düzeyi nedir?
- 3) Smog ve Fry okunabilirlik formülleri açısından hikâye kitaplarının karşılaştırmalı analizi ne düzeydedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, betimsel modele dayalı doküman incelemesi yöntemi ile yapılan nitel bir çalışmadır. Doküman incelemede, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı, görsel ve dijital malzemelerin toplanıp incelenmesi amaçlanmaktadır (Sönmez & Alacapınar, 2011; Yıldırım & Şimşek, 2011).

Veri Kaynakları

Bu çalışmanın amacı, Sevim Ak tarafından kaleme alınan *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi* hikâye kitaplarından oluşmaktadır. Hikâye kitapları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmada Kullanılan Hikâye Kitapları

Hikâye Kitapları	Sayfa Sayısı	Yayınevi
Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino	82	Can Çocuk
Gemici Dedem	83	Can Çocuk
Anahtar Öyküler	71	Fom Kitap
Uçurtmam Bulut Şimdi	85	Can Çocuk

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, nitel araştırma veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, birtakım kurallara göre yapılan kodlamalarla metnin bazı sözcüklerinin küçük kategoriler ile özetlendiği sistematik bir teknik olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Çalışmada, Sevim Ak tarafından kaleme alınan Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâyeleri Smog ve Fry okunabilirlik formülü işleme konulmuştur. Okunabilirlik formülleri şu şekildedir.

Smog formülü, “ortalama tümce uzunluğu” ve “3 ve daha fazla heceli sözcük oranı” değişkenlerini temel olarak oluşturulan bir okunabilirlik denklemdir. Değişkenler çarpılarak diğer formüllerden farklı bir hesaplama yoluna gidilmiştir. Bu formülde anlama ölçütü yerine okuma ölçütü temel alınmıştır. Bu da kestirilen puanların eğitim düzeyinde +1.5 daha yüksek çıkmasına neden olmuştur (Çetinkaya, 2010). Smog Sınıflandırması = $3 + \sqrt{\text{çok heceli sözcük sayısı}}$ (Çetinkaya, 2010).

Fry Okunabilirlik Grafiği gerekli ders materyallerinin okuma puanlarının okunabilirlik düzeylerini değerlendirmek için diğer formüller esas alınarak geliştirilmiştir (Çetinkaya, 2010). Grafikte okunabilirlik zordan (1)’den başlayarak çok kolay doğru (15)’e kadar devam etmektedir. Grafik 15’ten sonra da metnin devam ettiğini göstermekle birlikte çok kolay olduğu seviyesi anlaşılmaktadır. Fry; içerik bilgisi, metnin dil yapısı ve metnin biçimsel özelliği gibi faktörlerin işe koşulabileceğini belirtmektedir. Bu faktörlerin çoğu okunabilirlik hesaplamalarında dikkate alınmadığına da dikkat çekmiştir (MEB, 2021).

BULGULAR

Bu çalışmada, Sevim Ak tarafından kaleme alınan Puf, Pufpuf; Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâyelerinin 7. sınıf ve üzerine uygun olduğu düşünülmektedir. Bu minvalde hikâyelerin cümle sayısına, sözcük sayısına, hece sayısı ile cümle uzunluğuna, sözcük uzunluğuna ve okunabilirlik değerlerine yer verilmiştir. Elde edilen veriler tablo halinde gösterilmiştir. Smog ve Fry okunabilirlik formülünün uygulandığı hikâyeler analiz edilmiştir.

Tablo 2. Hikâye Kitaplarının Cümle-Sözcük-Hece Sayıları

Hikâye Kitapları	Cümle Sayısı	Sözcük Sayısı	Hece Sayısı
Puf, Pufpuf; Cuf, Cufcuf ve Cino	1851	10.266	26.254
Gemici Dedem	2.170	9.856	25.515
Anahtar Öyküler	1.287	6.148	16.119
Uçurtmam Bulut Şimdi	1.882	8.444	22.019

Verilere göre en çok cümle içeren hikâye *Gemici Dedem* (2.170) olurken sözcük sayısı ve hece sayısı bakımından *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* (26.254) başı çekmektedir. Diğer hikâye kitaplarında verilerin birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Smog okunabilirlik formülüne göre hikâye kitaplarının verileri Şekil 1’de verilmiştir. Hikâye kitaplarının çok heceli sözcük sayıları (ÇHS), Smog’un yaklaşık eğitim düzeyine senkron edilmiştir.

Tablo 3. Hikâye Kitaplarının Smog Okunabilirlik Tablosu

Hikâye Kitapları	SMOG Formülü	Toplam Çok Heceli Sözc Sayısı	Eğitim Düzeyi Yaklaşık
Puf, Pufpuf; Cuf, Cufcuf ve Cino	$3+\sqrt{\text{ÇHS}}$	$3+\sqrt{111}$: 10.5	111-132=14
Gemici Dedem	$3+\sqrt{\text{ÇHS}}$	$3+\sqrt{62}$: 7.8	57-72=11
Anahtar Öyküler	$3+\sqrt{\text{ÇHS}}$	$3+\sqrt{69}$: 8.3	57-72=11
Uçurtmam Bulut Şimdi	$3+\sqrt{\text{ÇHS}}$	$3+\sqrt{83}$: 9.1	73-90=12

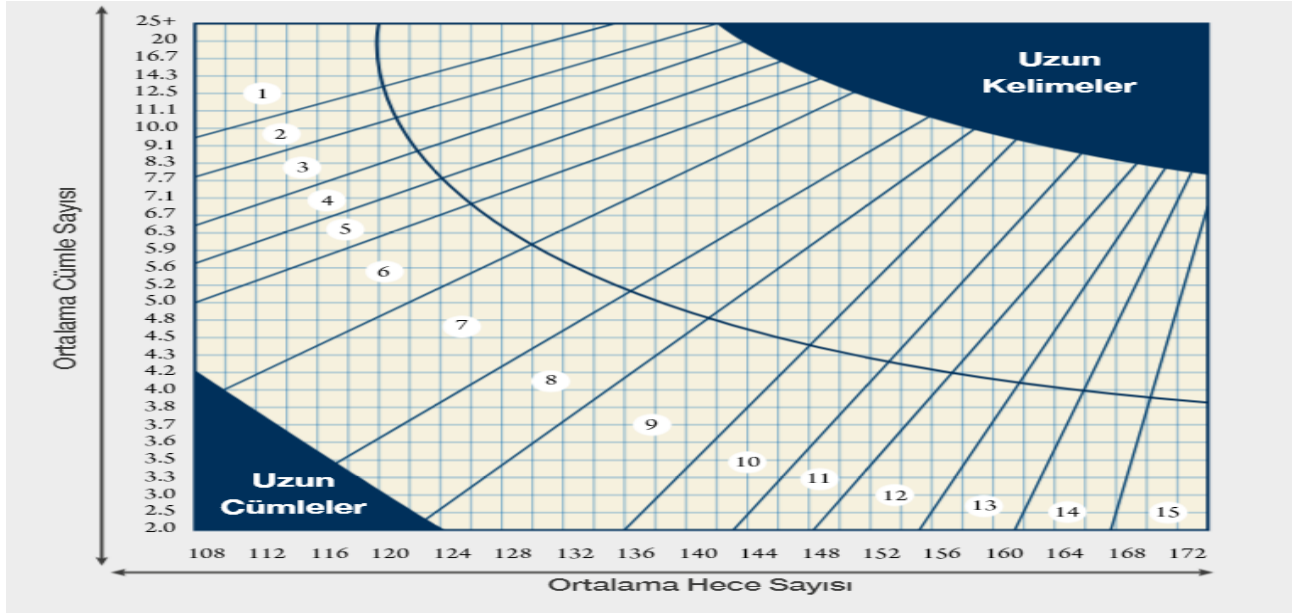
Toplam Çok Heceli Sözcük Sayısı	Yaklaşık Eğitim Düzeyi (+1.5 Düzey)
1-6	5
7-12	6
13-20	7
21-30	8
31-42	9
43-56	10
57-72	11
73-90	12
91-110	13
111-132	14
133-156	15
157-182	16
183-210	17
211-240	18

Şekil 1. Smog Okunabilirlik Yaklaşık Eğitim Düzeyi

Smog okunabilirlik formülüne göre sonuçlar değişkenlik göstermekte ve kitapların tablo 4’te karşılık geldiği eğitim düzeylerindeki yaş seviyelerinin farklılaştığı görülmektedir. *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* hikâye kitabı eğitim düzeyi olarak 14 yaş düzeyine karşılık gelirken *Gemici Dedem* ve *Anahtar Öyküler* eğitim düzeyi olarak 11 yaş düzeyine tekabül etmektedir. *Uçurtmam Bulut Şimdi* hikâye kitabı ise eğitim düzeyi olarak 12 yaş düzeyine karşılık gelmektedir.

Smog formülünde +1.5 fark, diğer okunabilirlik formüllerine göre daha yüksek sonuç vermesinden kaynaklı eğitim düzeylerine ait yaş karşılığının daha aşağıda seyretmesine neden olmuştur (Çetinkaya, 2010). *Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino* hikâye kitabı değer düşürüldüğünde 12 yaş dolaylarına, *Gemici Dedem* ve *Anahtar Öyküler* ise 9 yaşa denk gelmektedir. *Uçurtmam Bulut Şimdi* kitabı ise eğitim düzeyi olarak 10 yaş dolaylarındadır. Kitapların ilköğretim düzeyinde ikinci çocukluk döneminde (7-11 yaş) olduğu görülmektedir.

Fry okunabilirlik tablosuna göre kitaplardan elde edilen seçkisiz veriler Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Fry Okunabilirlik Grafiği

Tablo 6. Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino Kitabının Fry Okunabilirlik Tablosu

Puf, Pufpuf; Cuf, Cufcuf ve Cino	Tümce Sayısı	Hece Sayısı
İlk 100 sözcük	19	266
İkinci 100 sözcük	21	225
Üçüncü 100 sözcük	22	242
Toplam	62	733
Ortalama	20.6	244.3

Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino adlı hikâye kitabından alınan seçkiz sözcük sayılarının ortalaması tabloda belirtildiği gibi çıkmıştır. Ortalamalar grafik üzerindeki noktaya yerleştirildiğinde ortalama cümle sayısının 20.6 çıktığı ve yayda 20'nin biraz üzerine denk geldiğini görmekteyiz. Ortalama hece sayısının ise yatay ekseninde 244.3 ile 15'inci dilimi aşmaktadır. Bu da metnin okunabilirliğinin çok kolay olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Gemici Dedem Kitabının Fry Okunabilirlik Tablosu

Gemici Dedem	Tümce Sayısı	Hece Sayısı
İlk 100 sözcük	19	276
İkinci 100 sözcük	21	245
Üçüncü 100 sözcük	23	257
Toplam	63	778
Ortalama	21	259.3

Gemici Dedem adlı hikâye kitabının da çok kolay kategorisinde yer aldığını görmekteyiz. Grafik üzerinde bakıldığında ortalama cümle sayısının 21 çıktığı ve yayda 20 ile 25+ arasında değer aldığını anlaşılmaktadır. Ortalama hece sayısı ise yatay ekseninde 259.3 ile 15'inci dilimden yukarıdadır. Çok kolay bir metin olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Anahtar Öyküler Kitabının Fry Okunabilirlik Tablosu

Anahtar Öyküler	Tümce Sayısı	Hece Sayısı
İlk 100 sözcük	11	268
İkinci 100 sözcük	20	259
Üçüncü 100 sözcük	19	258
Toplam	50	785
Ortalama	16.6	261.6

Anahtar Öyküler adlı hikâye kitabı kolay kategorisinde bulunmaktadır. Grafik üzerinde bakıldığında ortalama cümle sayısının 21 çıktığı ve yayda 14.3 ile 16.7 arasında yer aldığı görülmektedir. Ortalama hece sayısı ise yatay ekseninde 261.6 ile 15'inci dilimden uzaktadır. Kolay bir metin olmasına rağmen hece sayısı fazladır.

Tablo 9. Uçurtmam Bulut Şimdi Kitabının Fry Okunabilirlik Tablosu

Uçurtmam Bulut Şimdi	Tümce Sayısı	Hece Sayısı
İlk 100 sözcük	18	279
İkinci 100 sözcük	33	250
Üçüncü 100 sözcük	22	251
Toplam	73	780
Ortalama	24.3	260

Uçurtmam Bulut Şimdi adlı hikâye kitabı çok kolay kategorisinde yer almaktadır. Grafikte eşleştirildiğinde ortalama cümle sayısının 24.3 çıktığı 20 ile 25+ arasında yer aldığı görülmektedir. Ortalama hece sayısı, cümle sayısı daha az olan diğer hikâye kitaplarına göre düşük çıkmıştır ama çok kolay bir metin olduğu görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Okunabilirlik, metin üzerinde bazı nicel verilerin sunulması olarak tanımlandığında elde edilen verilerin sağlıklı bir okuma kültürü açısından önemi dikkate değerdir. Bu doğrultuda kesin sonuçlara ulaşmak mümkün olmasa da metin hakkında belli bilgilere ulaşma noktasında bazı yorumlamalar yapılabilir. Metnin sınıf düzeyi ve kolaylığı-zorluğu hakkında edinilen veriler okuma kültürünün yaşa uygunluğu noktasında önem arz etmektedir.

Bu çalışmada Sevim Ak tarafından kaleme alınan Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino, Gemici Dedem, Anahtar Öyküler ve Uçurtmam Bulut Şimdi hikâye kitapları Smog ve Fry okunabilirlik formülleri kullanılarak okunabilirlik düzeyi açısından karşılaştırmalı analiz edilmiştir. Analiz sonunda ulaşılan veriler hikâye kitapları hakkında okuma düzeyi ve sınıf düzeyi açısından bilgiler vermektedir. İki okunabilirlik formülü karşılaştırmalı olarak ele alındığında birbirine denk sonuçlar vermektedir.

Smog okunabilirlik formülüne göre kitapların eğitim düzeyi hakkında elde edilen veriler, bu kitapların ilköğretim 10 yaş (5. sınıf) ve üzerine uygun olduğu görülmektedir. Bu ise ilköğretim düzeyinde 5. sınıf ve yukarısına denk gelmektedir. Fry formülüne göre ele alınan kitaplar, okunabilirlik düzeyinin zorlayıcı olmadığını göstermektedir. Random şekilde belirlenen 100 cümlelik örnekleme görüldüğü gibi ortalama cümle sayısının ve ortalama hece sayısının grafikteki karşılığı kolay ve çok kolay olmaktadır.

Elde edilen veriler kitapların hangi yaş düzeylerine uygun olup olmadığını göstermektedir. Formül sonuçları arasındaki farklılık, kitapların okunabilirliği adına net bir yorum yapmaktan uzaktır. Karşılaştırmalı incelenen okunabilirlik verilerinin birbirine tam denk gelmemesi, Smog formülündeki +1,5 farktan kaynaklıdır. Bu sebeple, Fry okunabilirliğinde çok kolay olarak görülen hikâye kitapları, Smog formülünde farklı yaş düzeylerine denk gelmektedir. Kitapların çocuğa görelilik ilkesini tam olarak yansıtamaması, metnin yaş aralığı belirleme kriterinde de etkili olmaktadır. Aynı yaş düzeyindeki çocukların okuma hızları, metin anlama ve tür seçimleri farklı olduğundan, kolay ve zor metni okuyabilme düzeyleri farklıdır. Ayrıca 11 yaş düzeyindeki bireyin kelime sıklığı ile 14 yaş düzeyindeki bireyin kelime sıklığının okuma üzerinde etkisi dikkate alınmalıdır. Metinlerin farklı okunabilirlik değerleri alması okuma edimine, tutumuna ve alışkanlığına etkisi olacaktır.

Fry ve Smog formüllerine göre ulaşılan farklı sayısal değerler, yabancı dil için hazırlanmış okunabilirlik formüllerine Türkçenin biçimsel yapısına tam uyum göstermemesinden kaynaklıdır. Bu durum okunabilirlik formüllerinin net sonuçlar vermemesi yanında formüller arasındaki farkın açılmasına da neden olmuştur. Formüller arasındaki farklılık, kitapların yaş seviyesini belirlemede istenilen değeri vermediği görülmekte ve önerilme noktasında ise yaş aralığını uzatmaktadır. Fry ve Smog formüllerinden elde edilen verilerden yola çıkarak hikâye kitaplarının ortalama yaş düzeyinin üst kesimine tavsiye edilmesi daha uygun düşmektedir. Hikâye kitaplarının okunabilirlikleri yaş aralığı baz alındığında, kitapların okuma kolaylığı vermesi açısından aranan olumlu bir özelliktir.

Yılar (2020), çalışmasında Smog okunabilirlik formülünü uygulamış ve elde edilen sonuçlarda metnin yaş düzeyinin üzerinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ama mevcut çalışmada metnin alt yaş sınırının 11 olduğu görülmektedir. Kalın ve Aydemir (2017), çalışmasında Smog formülünü kullanmış ve yaş düzeyi yüksek çıkmıştır. Hoke (1999), çalışmasında Fry okunabilirlik formülünü uygulamıştır. Elde edilen sonuçlarda Fry formülünün korelasyon bağıntısının zayıf olduğunu ve karşılaştırmalı analizde ilişki seviyesini düşük gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Aynı şekilde Fry okunabilirlik formülü bu çalışmada Smog okunabilirliği korelasyonunda düşük bir bağıntı göstermiştir.

Karşılaştırmalı olarak ele alındığında bu iki okunabilirlik formülünde, yaş düzeyine denk gelen hikâye kitapların okunabilirliği aynı paydada hemen hemen buluşabilmektedir. Smog formülünde elde edilen eğitim düzeyi, Fry

formülünde kolay ve çok kolay metin karşılığı olmaktadır. Puf, Pufpuf, Cuf, Cufcuf ve Cino adlı hikâye kitabı, Smog formülünde 14 yaş eğitim düzeyine denk düşerken Fry formülünde çok kolay statüsünde yer almaktadır. Gemici Dedem hikâye kitabı Smog hesaplamasında eğitim düzeyi olarak 11 yaş düzeyine karşılık gelirken çok kolay bir metin olduğu görülmektedir. Anahtar Öyküler hikâye kitabı Smog formülünde yaş düzeyi olarak 11, Fry grafiğinde ise kolay bir metne denk gelmektedir. Uçurtmam Bulut Şimdi hikâye kitabı ise Smog formülünde yaş düzeyi olarak 12, Fry grafiğinde ise çok kolay bir metin olduğu anlaşılmaktadır. Bu veriler, hikâye kitaplarının Smog ve Fry okunabilirlik formülleri üzerinden yakın sayılabilecek ortak noktaları yansıtmaktadır. Smog formülündeki +1.5 fark, diğer formüllere nazaran üst değer verdiği için eğitim düzeyini aşağı çekmektedir. Bu durum, Fry formülüne ayrılan noktadır ve ikisi arasındaki korelasyonu zayıflatmaktadır. Ayrıca eğitim düzeyi azaldığından kitapların aynı kolaylık seviyesinde kalmayacağı malumdur.

Sevim Ak tarafından kaleme alınan hikâye kitaplarının okunabilirliği üzerine karşılaştırmalı yapılan bu çalışmada analiz edilen kitapların kolay metin olmaları yanında eğitim düzeyi olarak 7-11 aralığına denk düştüğü görülmektedir. Bu yaş aralığındaki çocukların okuma alışkanlığının önemi düşünüldüğünde kitapların ihtiyaç ve seviyeye uygun şekilde seçilmesi uygun düşecektir. Nicel özelliklerin ön plana çıktığı bu çalışma, nitel anlamda elde edilecek verilerle genişleyebilir ve daha ayrıntılı sonuçlara ulaşılabilir. Böylece okunabilirliğin daha kapsamlı bir şekilde ölçülmesi yanında okunabilirlikle ilgili dikkat çekici sonuçlara ulaşılabilir.

Araştırmacıların Beyanı

Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Araştırmacıların katkı oranı eşittir.

Çatışma beyanı: Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aslan, Ö. (2008). Türkçe kelimelerin biçim birimlerine ayrılması için kullanılacak standart biçim birimi kümesinin oluşturulması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*, 0(58), 171-174.
- Bezirci, B. ve Yılmaz, A. E. (2010). Metinlerin okunabilirliğin ölçülmesi üzerine bir yazılım kütüphanesi ve Türkçe için yeni bir okunabilirlik ölçütü. *DEÜ Fen Bilimleri Dergisi*, 12(3), 49-62.
- Bora, A. (2019) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Budak, Y. (2005). Metinlerin okunabilirlik düzeylerinin saptanmasına yönelik eleştirel bir bakış. *Eğitim Araştırmaları*, 0(21), 76-87.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (21. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Chall, J. S. (1988) Readability: the beginning years, Ed.: B. Zakaluk, & Jay Samuels. *International Reading Association Inc.*
- Çeçen, M., A. ve Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(16), 185-194.
- Çetin, M., Yiğit, M. ve Karlı, E. (2011). Dilde anlam ve bağlam. *In 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics* (pp. 1368-1372).
- Çetinkaya, G. (2010). Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 206-219.
- Çoban, A. (2014). Okunabilirlik kavramına yönelik bir derleme çalışması. *Dil ve Edebiyat Dergisi*, 0(9), 96-111.
- Doğan, Ç. (2015). Sevim Akın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden incelenmesi ve Türkçe eğitimine katkısı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi.
- Dorothy, L. ve Chamberlain, S. J. (1998). A newberry medal – winning combination: high student interest plus appropriate readability levels. *Reading Teacher*, 51(8), 712-715.
- Eraslan, F. (2008). Eğitsel içerikli web sitelerinin okunabilirlik açısından incelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Ergin, M. (2013). Türk dil bilgisi. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Göçer, A. (2018) Türkçe Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları, (3. Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Güneş, T. (2020). Sevim Ak'ın Öykülerinde Yer Alan Çocuk Karakterlerin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi.
- Hargis, G., Carey, M., Hernandez, A. K., Hughes, P., Longo, D., Rouiller, S. ve Wilde, E. (2004). *Developing quality technical information: a handbook for writers and editors*, (2. Edition), Pearson Education.
- Hoke, B. L. (1999) Comparison of Recreational Reading Books Levels Using the Fry Readability Graph and the Flesch-Kincaid Grade Level. (Master's Thesis). Kean Üniversitesi.
- Kalın, Ö. U. ve Aydemir A. (2017) 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının farklı okunabilirlik formüllerine göre incelenmesi, *Studies in Educational Research and Development*, 1(1), 83-108
- Karaca, I. (2018). Ortaokul 7. sınıf öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeylerinin geliştirilmesinde özü bulma becerisinin etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Karatay, H., Bolat, K. K. & Güngör, H. (2013) Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik ve anlaşılabilirliği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6), 603-623. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1770>
- Kaya, Z. (1998). İş eğitimi kitaplarının okunaklılığı. *Eğitim ve Bilim*, 0(108), 30-35.

- Lively, B. ve Pressey, S. (1923). A method for measuring the 'vocabulary burden' of textbooks. *Educational Administration and Supervision*, 0(9), 389-398.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları Genel Yayın (Sayı: 7607). 16.04.2024 tarihinde https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_04/15195812_ders_kitaplarinda_okunabilirlik_2021.pdf adlı adresten alınmıştır.
- Özçetin, K., ve Karakuş, N. (2020). 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik Yönünden İncelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 175-190.
- Özdemir, G. (2008). Sevim Akın'ın hikâye ve romanlarında yer alan eğitsel iletiler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Özlem, A. (2006) Çocuk kitaplarında iletiler ve iletilerin aktarım biçimi: Sevim Ak örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi.
- Sönmez, V. (2003). Metinlerin eğitselliğini saptamada matematiksel bir yaklaşım (Sönmez Modeli). *Eğitim Araştırmaları*, 0(10), 24-39.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekbıyık, A. (2006). Lise fizik I ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 0(14), 441-446.
- Temizkan, M. (2003). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımlarının dil gelişimi bakımından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 0(13), 219-232.
- Temizyürek, F. (2010). Türkiye'de okuma seferberliği çerçevesinde seçilen kitapların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik açısından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 0(27), 645-654.
- Temur, T. (2002). İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Temur, T. (2003). Okunabilirlik (readability) kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 0(13), 169-180.
- Thorndike, E. (1921). Word knowledge in the elementary school, *The Teachers College Record*, 22(4), 334-370.
- Vogel, M. ve Washburne, C. (1928). An objective method of determining grade placement of children's reading material, *The Elementary School Journal*, 28(5), 373-381.
- Yılar, M. (2020). 9. sınıf coğrafya ders kitabında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 622-642. <https://doi.org/10.37217/tebd.812110>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zakaluk, B. L. ve Samuels, S. J. (1996). Issues related to text comprehensibility: the future of readability, *Revue Québécoise de Linguistique*, 25(1), 41-59. <https://doi.org/10.7202/603126ar>